

Halásztanyán

Tiszapart, július 13.

Gyönyörű, gyönyörű a Tisza. Egyet kanyarodik, olyan, mint a selyemszalagos csokor egyik fodra.

Szél fut végig, könnyű szél a habján, csókolja az ég a szóke vizet.

Füzes ezüstgomb bokrai bozótolják, szárcsa kiált, vadkacsa fürdik a tövén. Ennél szebb pont nincs a tájon. A kecsege felüti hegyes orrát, a süllőt kézzel szedik a gyenge sárban.

Szép szál halász ül a parton vasárnapi ruhában, a soklikú bárka ott billeg a víz színén hallal megrakva. Bőség, gazdagság, nyugalom, a magyar természet pompás szakasza.

Valaki kinézte ezt a helyet, egy úrlelkű, bohém szívű úr; nagyurak fia; a szabolcsi kiskirályok maradéka, vadászpuskával a vállán cserkészett erre s parancsot adott embereinek, hogy tanyát építsenek a szabolcsi vinkó s a tokaji bor számára e helyen. Nem kérdezte ki földje, mi van a telekkönyvbe írva, magas cölöpépítményre házat rakatott, betonnal verette ki a cölöpök közét, hogyha jön a zöldár, el ne vigye. A Tiszától jobban féltette, mint a magántulajdon vészeitől. S igaza volt. Pár éve jött egy árvíz... a töltések, a hatalmas, Széchényi-húzta nagy töltés martjáig színelt a víz, a házat is csaknem ereszig elöntötte. De megmaradt a ház, csak épp a szőnyegetek meg a bútorokat vitte el (zárt ajtón keresztül; ilyen csudák esnek). Hanem a tanya itt maradt, s a csip-csup tulajdonjogi dolgok is elintéződtek, s most a szabolcsi urak vadásztársaságának van itt egy hét megyére szóló – jaj, alig nagyobb egész kis Magyarország ma, e kicsi drága magyar kert – híres-neves, nevezetes tanyája, ahol tölgyesek remek alléja szegélyezi a rétet, ahol az ég derűsebben néz, mint másmerre s ahol a kecsege nyáron sütvé izesebb, mint bárhol a világon: olyan, mint valaha a Pruth és Szeret mellett, mint a Volga partján, mint az ázsiai steppek vizein.

Valami ősi kedves van itt.

Nem lehet azt szóval kibeszélni, csak érezni lehet.

Iksz-lábú hosszú asztal a remek fák alatt, magyarok ülik körül, vérbeli, bővérű úri magyarok, bölcs alispán, pompás szolgabírák; mind olyan, csak insurgens ruhát kellene rájuk adni s mehetnének újra Napóleon ellen.

És micsoda nóták, nótázások. Kár ezért a főbíróért, hogy csak itt hallatszik fel a dala:

*Szép asszonynak ábrázatja,
Visz engem a gyalázatra!...*

Sütik nyárson a kecségét

Halér' jön a lovaslegény

Régen voltam ennyire otthon magyar világban.

Dagad a szív s a tüdő s valóban a gyomor is megkapja a magáét, olyan halászlé, olyan zsványpecsénye s különösen mindeneknek a koronája, a legősibb, honfoglalás kori csemege, a nyárson sült kecsége, egy kis só minden fűszere, mint egy különös virág, rózsaszín és ínycsokolos falat.

Az nem lehet, hogy ennyi erő, ennyi férfiasság, ennyi emberi pompa végső lobbanása legyen egy fajnak.

Az nem lehet, hogy ez a fajta csak éppen idáig hozta volna a nemes vért, ebben a jövőnek kell jelen lenni, egy új és kemény és hajnalos jövő ígéretének.

Itt valahogy tömören, tömény módon van meg a magyarság minden úri erénye; oly egészségesen, oly zordon és sorskihívó potenciával, hogy büszke századok első szakaszának látszik, a vármegyei autonómia ez utolsó napjaiban.

Virít a Tisza és virítanak a füzek és lombos fák és füvek és az egész élet:

Meglássátok, él magyar, áll

Buda még.

Körös-körül büszkén lihegnek fel a magyar halmok, s rekordtermést ringat a szárán a szél. Mintha valami roppant erő dagasztaná ezt a magyar kertet.

Csak összefogni, csak kezet kézbe fogva új munkára indulni, hódító, új élő munkára s újabb ezredév emeli árvalányhajás kalapját a magyar faj előtt... Ma nincs fájdalom s nincs csüggedés, ma nincs kishitűség, nincs szegénység, nincs kolduspanasz, ma nincs csüggedtség, nincs verejték. Autók találtak ide a füzek alá s a puskák hallgatnak és a magyar tervek rajai repültek fel, mint méhraj, munkának s teremtésnek boldog rajai.

Az Est, 1928. júl. 15.